

FERENCES · VILÁGMISSZIÓK:

IRTA: DR. CHAO · TUNG · SUNG.

50 fillér

MÁRTON · L.

29 · SZ.

MIT AKARUNK?

A legszentebb krisztusi feladatot: a Missziós Gondolatot mindenfelé terjeszteni! Ott akarunk lenni mindenhol, hogy olvassanak bennünket és felfigyeljenek ránk! — Meg akarjuk ismertetni a legszélesebb néprétegekkel a legősibb missziós Rend, a Ferences Rend misszióinak Multját és Jelenét! A Mult vértőlázott talaján járnak a Jelen hősl elkü apostolai szerte a világon! — E Füzet-sorozat minden betüje, sora, száma; a népszerű leírások és személyes élmények, a csinos kiállítás és olcsó ár ezt a Célt akarja szolgálni! **TESTVÉR!** Olvass és ajánlj bennünket másoknak is! Apostola leszel Krisztusnak, az örök Misszionáriusnak!

1. sz.: **A kínai nő.** (A bölcsőtől a sírig.)
 2. sz.: **Kolibrik, papagályok, vampírok.**
 3. sz.: **Asako.** (Egy japán kisleány története).
 4. sz.: **Kui Lan.** Keleti asszonysors.
 5. sz.: **Róma.** P. Schrotty Pál OFM.
 6. sz.: **A kis José szeme.** P. Schrotty Pál OFM.
 7. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** (I.)
 8. sz.: **Villanó fények az őserdő mélyén.**
 9. sz.: **Szovjet csillag Kína fölött.**
 10. sz.: **Vadvirágok a kínai ugaron.** M. Bernárda.
 11. sz.: **Hősi harcok Kína földjén.** P. Lombos L.
 12. sz.: **Csu Klári levelei.**
 13. sz.: **A kínai nyomor poklában.** P. Gábris G.
 14. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** (II.)
 15. sz.: **Pogány istenek árnyékában.** P. Lombos L.
 - 16—17. sz.: **Égő magyar áldozat Kína oltárán.**
 18. sz.: **Hét bíborrafestett lilium.**
 19. sz.: **Magyar nővérek Ázsia szívében.**
 20. sz.: **A kis José szíve.** P. Schrotty Pál OFM.
 21. sz.: **Mosolygó-könnyes történetek Kínából.**
 - 22—23. sz.: **Tavaszi Alkony.** P. Anasztáz OFM.
 24. sz.: **Indiánvér.** P. Nagymányoky G. OFM.
 25. sz.: **José Krisztus nyomdokain.** P. Schrotty P.
 26. sz.: **Lángoló szívek Kína fölött.** M. Juvencia.
(Folytatása a III. oldalon.)
-
-

Ferences Világmissziók

FERENCES VILÁGMISSZIÓK
BESZÁMOLÓK ÉS ELBESZÉLÉSEK

Szerkeszti:

P. NAGYMÁNYOKY GILBERT O. F. M.

Huszonkilencedik szám:

KÍNA ÉS A KATOLIKUS EGYHÁZ

Kína és a katolikus Egyház

Irta:

Dr. Chao Tung-Sung

budapesti egy. előadó

1—10.000

0 1 1 1 0 3 8 7

MAGYAR FERENCES KÖNYVTÁR

Kiadja:

FERENCES MISSZIÓK ORSZ. ÜGYVIVŐSÉGE

Budapest, II., Pasaréti-út 137.

Nihil obstat. P. Capistranus Návay ofm. censor Provinciae.
Nr. 456/1944. Imprimatur. Budapestini, 20. febr. 1944. P. Paulus
Schrotty ofm. Minister Provincialis. — Nihil obstat. P. Raymun-
dus Kováts censor dioecesanus. Imprimatur. Nr. 1523/1944. Vacii,
die 15-a mensis Martii anno 1944. † Josephus Episcopus.

Kiadásért felel: P. Károlyi Bernát ofm., Budapest.

Kapisztrán-Nyomda, Vác Felelős igazgató: Lőrincz János

Dr. Chao Tung-Sung.

Dr. Chao Tung-Sung mint kínai szülők gyermeke született 1914. december 24-én, Nagasakiban, tehát Japánban, mert szülei akkor ott laktak. A család már ekkor katolikus volt.

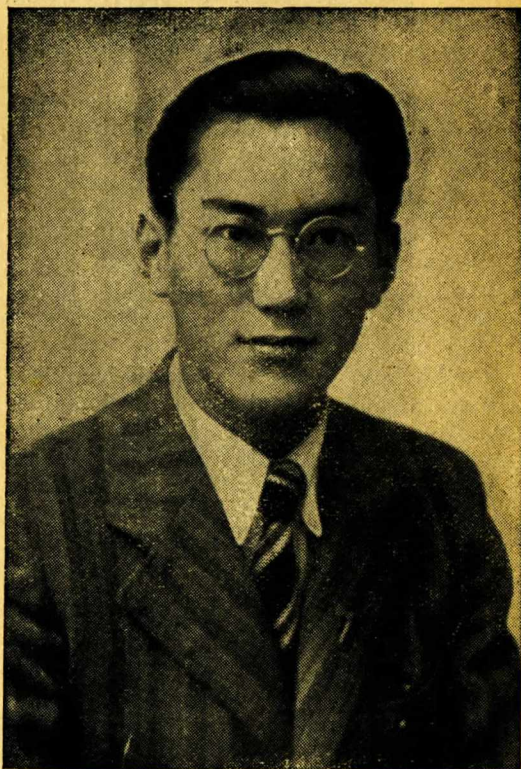
Nem sokkal Tung-Sung születése után a szülők visszaköltöztek Kínába, ahol a kisfiú a shanghai-i elemi iskolába járt. Középsiskoláit Pekingben végezte és itt érettségizett. Aztán Nankingba ment, ahol beiratkozott az egyetem orvosi fakultására. Szülei később Amerikába küldték, ahol aztán San Franciskóban és Filadelfiában befejezte orvosi tanulmányait. Ugyancsak itt szerezte meg az amerikai orvosi diplomát is.

Kínába való visszatérése után Nankingon megszerezte a kínai orvosi diplomát és itt töltötte gyakorló éveit. Mivel a szembetegségek szakorvosa akart lenni, ismét elhagyta hazáját és Németországba utazott, ahol Berlinben, Bonnban, Bécsben és Innsbruckban dolgozott a klinikákon. Itt aztán megkapta a német orvosi diplomát is!

Már több mint egy éve Budapesten lakik, ahol a híres budapesti szemklinikákat látogatja. Ugyancsak az egyetemen tanítja a kínai nyelvet és irodalmat — s saját bevallása szerint — rendkívül nagy az érdeklődés hazája nyelve és kultúrája iránt. Kérésünkre szívesen összeállította összefoglaló kis munkáját a katolikus Egyház fejlődéséről Kínában és néhány hasznos kérdésről. Kedves ol-

vasóink egyszer alkalmat nyernek arra, hogy hithirdető atyáinkon kívül egy eredeti modern kínai katolikus szájából is meggyőződhessenek a hittérítés fenségesen szép munkájáról, eredményeiről, lehetőségeiről.

P. Nagymányoky Gilbert O. F. M.

Dr. Chao Tung-Sung.

I.

Hogyan jutott Kínába a kereszténység?

Van egy legenda, amely szerint Szent Tamás apostol feladata volt Kínában elterjeszteni a kereszténységet. Ezt azonban kevés ténnyel lehet igazolni. Érdekes különben, hogy a szír Breviárium Szent Tamásról a hetedik évszázadban már mint Kína apostoláról ír. Ebből legalább is arra következtethetünk, ami egészen világos és észszerű, hogy az Anyaszentegyház már akkor gondoskodott arról, hogy „Sinim“ országának népét, — ahogy t. i. a rómaiak nevezték Kínát — megtérítse.

Egy másik legenda is beszél a kereszténység terjesztéséről. Azt mondja ez a legenda, hogy a Megváltó halála utáni első két évszázadban két szír szerzetes indult Kínába. Az volt a céljuk, hogy megtanulják a selyemhernyóval való bánást, meg a selyemkészítést. Ez a legenda már komolyabb alapokon nyugszik. Hogy ki lehetett ez a két szerzetes, azt nem tudjuk biztosan. De utazásuk felől semmi kétség nincs. Egészen biztos, hogy a kereskedelmi karavánok, hadseregek, diplomáciai küldöttségek ősi kiépített útján, (mely néhol ma is látható), jutottak Kínába; és ezen az úton haladtak a különböző vallások hit-térítői is.

Az első kereszténység, amelyet történelmileg bizonyítani tudunk, kétségtelenül a nesztoriánizmus. 781-ben egy szír szerzetes

kísérőjével együtt az akkori Kína fővárosába, Tschang-an-ba jutott. Abban az időben Kína kormányzása a Tang-dinasztia kezén nyugodott (620—907); A dinasztia uralkodói szívesen vették fel a nesztorianizmust, megparancsolták terjesztését; sőt az új hit terjesztői templomokat, kolostorokat, emlékműveket építhettek a fővárosban. Az új hit azonban nem volt tartós. Wu-Dsung császár 845-ben politikai okokból megtiltotta a nesztorianizmus és buddhizmus terjesztését. A kolostorokat és templomokat megsemmisíttette, az emlékműveket elásatta. 1625-ben újjáépítették a fővárost körülvevő falat. A munkások munkájuk közben betemetett emlékműre bukkantak. Kiemelték. A rajta talált feliratot később lefordították az összes katolikus és protestáns államok nyelvére és így a tény kétségtelenné vált.

A kilencedik század után a keresztény vallás ismeretlen Kínában. Teljesen nyoma-vész. Csak a Yuen-dinasztia (1215—1368), a Mongol-dinasztia, Dschenghis-Khan (Dzsingisz-Kán) alatt találkozunk vele újra. A nagy ferences apostol, Montekorvínói János terjeszti a római-katolikus vallás formájában. 1294-ben egészen Pekingig jut előre. Néhány évvel később (1299) templomot és harangtornyot épít, majd a császári palotával szemben egy másik templomot és kolostort is.

Ezenkívül kb. hatezer embert keresztel meg. Megkeresztelt fiúcskákat latin és görög nyelvre tanít; lefordítja az újszövetségi Szentírást kínai nyelvre. 1307-ben pedig Peking székhellyel megalapítja Ázsia első érsekségét. Mikor 1328-ban örök álmra hajtotta fejét, már kb. harmincezer kereszténye lehe-

tett. Szerencsére a Mongol-dinasztia uralkodói igen érdeklődtek a katolikus vallás iránt, ezért terjedt el hatalmasan és teljes pompájában virágzott.

Sajnos, a Mongol-dinasztia uralkodása vége a katolikus vallás terjedésének is végét jelentette. Ennek a ténynek az volt egyszerű oka, hogy a katolikus vallást a Mongol-dinasztia, tehát egy idegen dinasztia pártfogolta. Az új dinasztia a régi iránt gyűlöletből mindent szétrombolt, amit az előbbi felépített, az engedélyeket megszüntette és a tilalmazott dolgokat megengedte.

Az 1583. év új lapot nyit meg a missziók történetében. Ebben az évben szállt partra Kanton-ban, Délkínában a híres portugál jezsuita: Ricci Máté és rendtársai. Matematikai és természettudományi (fizikai) ismerete révén hamarosan a császári udvarba jutott. Hatalmas intelligenciája miatt tudósnek tartották. Hamarosan elsajátították a kínai nyelvet. Az udvarban megszerették és a császári ház érdeklődése miatt nemsokára néhány mandarin is komolyan kezdett foglalkozni a katolikus vallással. Sőt amikor három herceg és több mandarin megkeresztelkedett, a hitterítés számára reményteljes kilátások nyíltak.

1611-ben már annyian megkeresztelkedtek, hogy Nankingban is építettek templomot. Öt évvel később pedig már háromszáz templom volt a Birodalomban. És amikor Ricci 1612-ben befejezte értékes pályafutását és örök álmra hunyta le szemét, nagy munkájának folytatását buzgó rendtársa, a kölni Schall Ádám János vette át.

1644-ben az országot elfoglalták a

Mandzsú-tatórok. Schall Ádámnak szerencsére sikerült a dinasztia jóindulatát megnyernie annyira, hogy ebben az esetben a dinasztia változásával nem kellett újra megsemmisülnie a katolikus vallásnak. Az eredmény nem is maradt el. 1692-ben — a régebbi megszakítás ellenére is — húszezer katolikus volt Kínában.

Azonban az addig kedvező kilátások nem sokára összeomlottak. A rítusvitával kezdődött a dolog; 1722-ben az egész országban kitört és sokakat magával ragadott az ellenséges hangulat. A pápai rendeletek és a missziómunka valóságos beavatkozást jelentett a politikába és a nemzeti szokásokba. Elrettentő például szolgált a Fülöp-szigetek hithirdetése. Az előzetes alapos missziómunka után Spanyolország kolóniájává tette a szigeteket. Ez az áldatlan állapot egészen 1842-ig tartott.

A tizenkilencedik század közepén, Kína politikai tárgyalások eredményeképpen kényszer hatása alatt megnyitotta kikötőit az angolok előtt. A hithirdetés is kiterjeszkedett és újból alkalmas volt a talaj a keresztény vallások hirdetésére. A katolikus Egyháznak 1850-ben háromszázharmincezer tagja volt. Nagyobb ütést csak 1900-ban mért a boxerlázadás a kínai katolikusokra; azonban 1912-től, a Mandzsú-dinasztia összeomlásától úgyszólván semmi bántalomban sem részesültek.

Talán célszerű lesz, ha a legutóbbi (1900) lezajlott boxerlázadásról a tisztánlátás kedvéért egységes képet nyujtok.

Eredetileg a boxerek fiatal, erős parasztfiúk voltak. Társaságot alkottak és taoista előírás szerint különleges öklözési módszerekkel erősítették magukat, fejlesztették testü-

ket. Épen abban az időben hadakozott Kína az angolokkal (ez az ú. n. ópiumháború), franciákkal, oroszokkal és japánokkal és fegyvereinek és haditechnikájának fejletlenebb volta miatt elvesztette a háborút. Az ezt követő tárgyalások, amelyek az idegen hatalmaknak messzemenő kiváltságokat biztosítottak, még jobban hozzájárultak, hogy Kína bizonyos keménységgel, bizonyos gyűlölettel viseltessék a „nyugati ördögök“ iránt. De ez csak egyik eredője volt a boxerlázadásnak. A fontosabb és nagyobb eredő a császárnő parancsa volt. Tzei-Hsi volt az akkor uralkodó, inkább hirhedt, mint hires császári özvegy. Sem méltó nem volt, sem tehetsége nem volt arra, hogy Kína első asszonyának, úrnőjének tartsák. Ezt még azzal is bizonyította, hogy a császári ház kiirtásával akarta megmutatni, hogy az egyedüli alkalmas uralkodó, és egyeduralmát épen így biztosította. Különben a nyugatiak fanatikus ellensége volt, aki a maga dacos asszonyi makacsságával megátolt minden kísérletet, nehogy valami újítás történjék a gyűlölt nyugati minták és módszerek szerint. Nem egy zseniális és hozzáértő elgondolást kellett letörnie és megakasztania, hogy ez sikerüljön. Ezen felül a császári özvegy úgy hűtötte le izzó idegengyűlöletét, hogy ezeket a társaságokba tömörült boxereket, — ahogy az ifjak magukat nevezték — nemcsak támogatta, hanem azt a titkos parancsot is adta nekik, hogy ha alkalom kínálkozik, mutassák meg erejüket a Kínában tartózkodó nyugatiakon. Ez kitűnik a később kiadott császári rendeletből is, melynek szószerinti fordítása így hangzik:

„Császári rendelet:

Idegen országok behordották tartományainkba vallásos propagandájukat. Tevékenységükkel elkeseredett gyűlöletet szítottak a pogányok és keresztények között; ezért főleg a mandarinok felelősek, amennyiben hivatalukhoz tartozik.

Meg kell még arról is emlékezni, hogy a keresztények a császárság alattvalói — és nem mindannyian rosszindulatúak.

Mégis sokan vannak, akik lázadó nyelvükre és a misszionáriusok védelmére számítva oktalannul cselekszenek, és semmit figyelembe nem véve vakon haladnak gonosz útjukon, ami által pogány honfitársaikban csak a gyűlöletet és haragot táplálják maguk iránt.

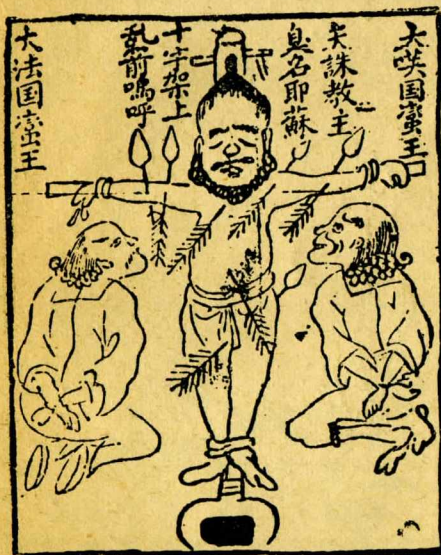
A császári kormányzat mozgósította a boxereket és nagy tiszteletben tartja őket, mert tudomása van arról, hogy céljuk az ellenünk elkövetett vétségek megtorlása. Lealacsonyodhatnak-e annyira a keresztények (szósz szerint: lehetnek-e annyira barmok), saját fajtestvéreink, hogy tetteikkel kínzást és halálbüntetést vonjanak magukra? Akik közülük megbánják gonoszságukat, azoknak nindent elfelejtünk.

Azért parancsolom minden kormányzónak, hogy közölje ezt a rendeletet a joghatósága alá tartozó mandarinokkal és követelje tőlük a rendelet nyilvánosságra hozatalát. Tudja meg mindenki, hogy az a keresztény, aki a mandarin előtt megjelenik és biztosítékot ad élete megváltoztatásáról, teljes bocsánatban részesül. Azonban a polgárokat figyelmeztetni kell, hogy a helyi hatóságok kötelesek bejelenteni a keresztények gyüle-

kező helyeit; a hatóság pedig úgy ítéljen az adott helyzetben, ahogy a legjobbnak gondolja.

A háború óta a Császárság (Kína) hivatalosan is tudomására hozta Európának, hogy minden külföldi hithirdetőt kiutasít és hazaküld saját országába, biztonságuk megőrzése mellett. Ennek minél hamarább meg kell történnie, nehogy a halogatás új baj forrása legyen.

A kormányzók kötelesek a területükön uralkodó helyzetet kiismerni és ezeket a ren-

„Krisztus a kereszten.“
Boxerlázadás alatt kiadott gúnykép.

deleteket amilyen gyorsan csak lehet, életbe léptetni.

A rendeletet ki kell hirdetni és mindenki tisztelettel engedelmeskedjék neki!

Kelt Kuansiu 26 évében a 6 hónap 6 napján. (1900, jún. 5).“

A boxerek, ezek a gyerekes felfogású lények, akik annyit sem értettek a politikához és a diplomáciához, mint a császári özvegy, könnyen fellángoltak. Tzei-Hsi parancsától fölbátorodva és vak fanatizmusukban gyilkolni kezdték az európaiakat. Sajnos, a

„A misszionárius halála.“
Boxerlázadás alatt kiadott gúnykép.

katolikus missziók igen sokat szenvedtek ebben a borzalmas öldöklésben és nagyon sok hittérítőnek csak azért kellett meghalni, mert „nyugati ördög“ volt. Ezt a gáztettet a kínai kereszténység, sőt még fölvilágosult kínaiak is szeretnék meg-nem-történné tenni. A boxerlázadás következménye volt az, hogy Kína Nyugat előtt elvesztette jóhírét, és azt, hogy a keresztény világ a hithirdetők megölése miatt Kína kereszténygyűlöletét érezte meg. Mentségül talán azt hozhatnám Kína javára, hogy a boxerlázadás gépies erői és vak elszántsága nem is az Egyház szentsége ellen irányult, mint inkább az őket megalázó nyugataik ellen.

A köztársaság kikiáltása óta, vagyis 1912. óta, teljes vallásszabadság uralkodik Kínában.

II.

A kínai hittedzés módszerei a múltban és jelenben.

A kínai hittedzés módszereiben egészen más most, mint amilyen régen volt.

A régebbi hittérítők csak arra törekedtek, hogy a katolikus vallást a kínai nép jellemének megfelelő módon terjesszék. Céljuk elérésére buzgón tanulmányozták a kínai nyelvet, szokásokat, amivel tényleg el is érték egyrészt a kínaiak rokonszenvét, másrészt ezzel a vallás terjesztésének lehetősége fokozódott. Különösen a régi jezsuita és ferences hittérítőkről tudjuk, hogy előszere-ttel tanulmányozták Kína ősi bölcsességét, nevezetesen Konfucius írásait, és ezzel akarták megteremteni a hatalmas összekötő hí-

dat a kínai filozófia és a kereszténység között. A hittérítők, akik komolyan tanulmányozták a nyelvet, irodalmat, vallásokat és azok előírásait, Kína filozófiai rendszereit, sokkal többre méltatták azt, viszont könnyebb volt megcáfolni a pogányok tévedéseit és babonáit is. Sőt Ricci Máté, a kínai hittérítés bajnoka, még az Istenfogalmat is a kínai nemzeti vallás teológiai szavaival fordította le, amely fogalmakat kifejező szavakat a szentkönyvekben is meg lehetett találni. Értelmük a katolikus teológia szerint is helyes volt és a nép körében is általánosan használták szólásokban és a közbeszédben. Ilyen szavak pl. Tien-ég, Tien-Dschü — ég Ura, Schang-Ti — a legmagasabb Úr, Tien-Dschü-Tang — az ég Urának hajléka, templom, stb. így nyertek alkalmazást a kínai katolicizmus szókincsében. Épen Riccinek az a rendkívüli megérzése biztosította a Birodalomban a megértést és sikert, amellyel rögtön érezte, hogy a konzervatív, régi dolgokhoz szívósan ragaszkodó kínai lélek semmi megértést sem fog tanúsítani a katolikus vallás iránt, ha a bevett latin egyházi kifejezéseket használja már a legelső alkalommal. A kínai lélek ellenáll ennek azzal az ösztönös ellenállással, amellyel minden nyugatival szemben viselkedik, akár emberről, akár behozott dologról legyen szó. Legyen szabad megjegyezni, hogy ezeket a kifejezéseket ma is, századok múltán használjuk Kínában.

1842-hez értünk. Ebben az időben nyitották meg a kínai kikötőket az angolok előtt. Tudjuk, hogy Ricci örökébe Schall Ádám lépett, 1722-ben pedig megkezdődött az áldat-

lan harc, nemkülönben a császári ház ellenes hangulata, amely kb. száz évre téli álomra ítélte a missziós munkát. 1842-ben pedig, mikor az új hittérítők Kína földjére léptek, ugyanúgy próbálták terjeszteni az Evangéliumot, mint a többi népeknél és nem vették figyelembe a kínai nép különleges lelkét. Életmódjukban és ruházatukban úgy jelentek meg, mint szerzetesek, és csak az döbentette rá őket, hogy valami egészen különleges módon kell Kínában a katolikus vallást terjeszteni, mikor észrevették, hogy szavuk a semmibe hull és várakozásaiknak nem felel meg az eredmény. Akkor a hittérítők világosan látták, hogy sokkal könnyebb megnyerni az alacsonyabb és magasabb osztályok rokonszenvét, ha nem ragaszkodnak életformájukhoz a külsőségekben, hanem a kínai nép által annyira szeretett tudós módjára viselkednek, öltöznek. Tényleg, meg is kísérelték a kínai lélekhez jobban alkalmazkodó életmódot; csak külső életmódjukkal hagytak fel. Ettől az időtől kezdve a kínai tudósok se lyemruháját viselték, előkelőbben öltöztek, egyszóval mindenben igyekeztek alkalmazkodni a néplélekhez. A hatás váratlan volt. A szerzeteseket nem tartotta távol ruhájuk és külsőségük az életszentségtől, viszont minden oldalról tisztelettel és megbecsüléssel találtak. Maguk a mandarinok is közeledtek hozzájuk, nem is számítva a tudósokat, akik már régen egyenrangúnak ismerték el magukat a hittérítőkkal, mert látták és értékelték hatalmas tudásukat, szorgalmukat, műveltségüket. A módszer a kínai kereszténység kibontakozását eredményezte.

Az egészet összefoglalva, a továbbiakban

a hittérítés eljutott az uralkodó családokhoz, államfőkhöz is. Megszerették a hittérítőket, szabadkezet kaptak a munkára, személyük biztonságban állott. A szellemi világban is előrébb jutottak, versenyre keltek Kína tudósaival, a népet pedig okos megfontoltsággal és megértő előzékenységgel mindig megnyerték maguk és az Egyház számára.

Nagy előnyére szolgált a mostani kínai misszionáriusoknak is az a nagy fejlődés, amely az európai tudományágakban mutatkozott, az utolsó kétszáz évben. A modern hittérítés módszere ismét sokat változott, de nem jelentett olyan nagy változtatást, mint a régebbi misszionáriusok számára. Könnyebb eredményt elérni, emellett pedig azt is bizonyítják hittérítőink vele, hogy a keresztény országok áldozatot hoznak Kína kulturális és tudományos céljaira. Elég legyen megemlíteni a népiskolákat, közép- és felsőiskolákat, szakiskolákat, kísérleti laboratóriumokat, egyetemeket, kórházakat, gyógyszertárakat és nyomdákat, eltekintve a gyönyörű kínai stílusú vagy európai művészettel megépített templomoktól, amelyek a kínai katolikusok számára épültek. A nyomdáknak kínai, angol, német, francia, olasz, latinnyelvű vallásos lapok, folyóiratok jelennek meg a missziók szolgálatában a hitelesítés érdekében. Sok lap tudományos értelemben is nagyon értékes. Említésreméltó a Szent Ignác kollégium, és a meteorológiai-szeizmográfiai intézet Shanghaiban (időjárás és földrengéskutató intézet). Ez az obszervatórium mintegy 30 helyre továbbítja megfigyeléseit és nagy szolgálatot tesz a távolkeleti hajózásnak.

A vallási statisztika szerint 1921-től

421,100,000 kínai közül 2,056,338 katolikus. Ezeknek a katolikusoknak 6 kollégiumuk, 8,659 népiskolájuk, 157 felsőiskolájuk, 97 kórházuk, 427 gyógyszertáruk és 20 missziós nyomdájuk van. Az addigi számítások szerint a katolikusok száma minden tíz évben 625,080-al növekedett. Eszerint 1943. év végén körülbelül 4,000,000 katolikus él Kínában. Ez százalékszámítás szerint egy század-részét teszi ki Kína lakosságának.

III.

Miért nem keresztény egész Kína?

Tudjuk mindnyájan, hogy a kereszténység már igen régen eljutott Kínába és az első hittérítők semmitől vissza nem riadó munkája, erőiknek megfeszítése által gyökeret is vert. És mégsem sikerült Kínát kereszténnyé tenniök. Pedig ezt akarták elérni. Az elénk meredő miéltre nem a konzervatív, ősi szokásaihoz, életéhez szívósan ragaszkodó kínai lelkiségében kell keresni a feleletet, hanem a két hatalmas irányzatban: a taoizmusban és konfuciánizmusban. A buddhizmusban nem lehet, mert ez éppen olyan idegen vallás volt Kína számára, mint a kereszténység, jöllehet utána sokkal nagyobb kiterjedést ért el és sokkal szívósabb is volt az előbbinél.

Az első ok Kína földrajzi fekvésében rejlik. A Birodalom annyira távol fekszik a katolikus Egyház középpontjától, hogy különösen a régi időkben csak kevés hittérítő lépett Kína földjére. Azonfelül sokat nem is küldhettek, mert rengeteg más helyen is szükség volt rájuk. Tehát sokkal kevesebb hittérítő jutott Kína számára, mint amennyi

lakosságának megfelelően szükséges lett volna.

A második ok történelmi valóságban rejlik. A misszionáriusok az uralkodóház jóindulatának megnyerésével kezdték a munkát és úgy tudtak a néphez elérni. A nép pedig a magasabb osztályok példáját követte és inkább az uralkodóház jóindulatának megnyerése miatt engedelmeskedett a hittérítőknek, mint saját meggyőződéséből. Ennek következtében gyakran a hitélet fejlődése vagy pusztulása az uralkodóház felfogásához igazodott. Ha az egyik uralkodóházat egy másik váltotta fel, természetesen a kereszténységnek is szenvednie kellett. Mint az első fejezetben láttuk, a kereszténység a sok üldözéssel kívül kétszer szinte teljesen megsemmisült — ezt pedig éppen a változó uralkodóházaknak, vagy pedig a néphangulatnak lehet betudni. Hogy a buddhizmus olyan gyorsan és eredményesen terjedt el, az a császári házak jóindulatával, vagy még sokkal inkább a nép ragaszkodásával, magyarázható.

A harmadik ok a kultúrproblémában rejlik. Mindenki tudja, hogy Kína kultúrkörére nagy befolyást gyakorolt Konfucse tana. Önmagában véve ez a tan egyszerű erkölcsstan, amely, mivel a józan ész belátásán alapul, majdnem teljesen egyezik a keresztény felfogással, sőt bizonyos értelemben ez teremthette volna meg az Evangélium és a kínai néplélek között az összekötő hidat. Tartalma szerint a helyes utat mutatja meg mindenben. Azonban egy, ami hiányzik belőle: az érzelmeinkkel nem fogható, szellemi, különösképpen a végső, túlvilági dolgok problémája. Ezt a hiányt Konfucse is észrevette, tudta, hogy

ez a hiány az egész tan terjedését befolyásolja: azért kiegészítette a régi kínaiak természeti vallásával és az ősök tiszteletével. Az ősi természeti vallás az eget és a földet tiszteli. Az ősök tiszteletébe pedig Kína nagyjainak, hőseinek, kiváló férfiainak tisztelete tartozik.

Ezen a konfucianizmuson kívül még taoista tanokat is kapott Kína: ez adta a hideg észhez, az egyszerű gyakorlatiassághoz a misztikus, a titokzatos, rejtelmes érzését és egyúttal megalapította azt a sajátos kínai népvallást, amely az ősi természeti vallás, az ősök hite, a taoizmus és a buddhizmus keveréke. Mielőtt a kereszténység a katolikus vallás alakjában érkezett volna Kínába, már nagy befolyásra tett szert a politeista (több istenhívő) buddhizmus. Ez a körülmény még jobban áttekinthetlenné teszi a kínai lelket. A buddhizmus kiegészítette a sajátosan kínai vallás hiányait a hitnek érzékelhető tartalmával, például az isteni lényeket stb. érthetően közvetítette gazdag mitológiai felkészültségével és anyagával.

Ebből is megállapítható, mennyire sokrétű lett a missziós munka. Az akkori missziók célja kettős volt: vallási és művelődési cél. Az, hogy az embereket megnyerjék a katolikus vallásnak, aztán, hogy emberi méltóságuknak megfelelő életet éljenek. Ilyen a hittérítés alakja pl. ma is Afrikában. Azonban a hittérítők elé Kínában addig nem várt nehézségek meredtek: látniok kellett Kína elsősorban fejlett kultúráját, aztán a kínai népnek őskultúrájával és konzervatív hitével szorososan összenőtt életét. Csak egy kis példát hozok a dolog igazolására; azt, hogy meny-

nyire beleivódott a nép lelkébe az ősök tisztelete. A kínaiak ezt a legnagyobb és legfenségesebb kötelességüknek tartják. Ezzel teljesítik Konfucse egyik erkölcsi törvényét, a kegyeletet. Az ősök tisztelete a legrégebb időktől napjainkig fennáll. Mindig szigorúan tartották magukat a tisztelet szabályaihoz, előírásaihoz. Keresztény szemmel ítélve azt mondjuk, hogy ez bálványimádás, mert a tisztelet *módja* ezt fejezte ki. Aztán a kínai, aki az elhunyt sírjára tömjént és válogatott ételeket tett, és halottjait fehér ruhában gyászolta, érthetetlennek találta a keresztény előírást, hogy a halottat fekete vagy sötét ruhában kell eltemetni, és keresztet kell tennie sírjára. Az Egyház azonban nem tudta megsérteni egyik főtvényét, mert a kereszt bizonyítja, hogy a sírhant alatt katolikus hívő nyugszik. Ilyen és hasonló esetek adódtak, amelyben az Egyház törvényei, sőt hittételei is homlokegyenes ellentétbe kerültek a régi vallási szertartásokkal, amelyek már egyenesen népszokásokká lettek. Ezeknek a dolgoknak tárgyalását rítusvita néven ismerjük. A jézustársasági atyák azt tartották, hogy ezek a vallási jellegű cselekedetek tisztán népszokások és megengedhetők. A ferences és domonkos atyák az ellenkezőjét vallották. Míg az elsők megengedték a keresztényeknek ezeket a tisztán polgári jellegűeknek tartott dolgokat, addig az utóbbiak, mint véleményük szerint az Egyház gondolatával ellenkező pogány szertartásokat, szigorúan elutasították. A Szentszék maga is hosszú évtizedeken át foglalkozott a kérdéssel, hogy mi tartható meg és mit kell elvetni ezekből a szokásokból. Számtalan pápai rendelet bizonyítja azt a gondos utánjárást, amely azonban nem hoz-

ta meg a békét. Ez a hosszú vita megbontotta az egységes képet, amelyet a misszionáriusok a megtérítendő pogányoknak akartak nyújtani. Sajnos, azzal az idővel egyelőre elveszett a remény, hogy egész Kínát a katolikus hitre lehet téríteni. A Szentszéknek később sikerült kivizsgálni a szertartások jellegét, és 1939. december 8-án a hittedjesztés legfőbb kongregációja (Congregatio de Propaganda Fide) Kína egész területére is (már előzőleg engedményeket kapott Japán és Mandzsúria) érvényes instrukciót adott ki, amely jelenlegi szentatyánk, XII. Pius pápa teljes helyeslésével és jóváhagyásával a következőket engedte meg:

1. a katolikusok is részt vehetnek azokon a tiszteletadási szertartásokon, amelyeket Konfucse képei, szobrai előtt, templomokban, iskolákban kötelezően végeznek.

2. Konfucse képét, szobrát, emléktábláit katolikus iskolákban is el lehet helyezni, különösen, ha ezt állami hatóságok előírják; ezek előtt szabad a szokásos meghajlásokat elvégezni.

3. Nyilvános alkalmakkor szabad ilyen szertartásokon megjelenni, ott passzive (mint nem cselekvő személy) résztvenni.

4. A meghajlások és a polgári, társadalmi tiszteletadás másféle megnyilvánításai halottak előtt, az elhunytak szobrai, névtáblái előtt, mint megengedett és tisztességes szokások elvégezhetők. Nyomatékosan figyelmezteti azonban az instrukció az illetékeseket, hogy sohasem mulasszák el a kellő felvilágosítást ezeknek a szertartásoknak tisztán polgári jellegéről, különösen akkor, ha ezeknek elvégzése csodálkozást vagy botránkozást váltana

ki. Ismételten hangoztassák, hogy ezek nem vallási jellegű cselekedetek, hanem csak Konfucse személyének, mint nagy embernek kijáró tiszteletadás és az az ősök hagyományainak kötelező folytatása. Kiemeli továbbá ez a legújabb instrukció, hogy ezek az engedmények már ellentétben állnak XIV. Benedek pápának 1742-ben kiadott „Ex quo singulari” kezdetű bullájával, épen azért az akkor előírt eskü letévése ma már feleslegessé vált. Akkor a fegyelem megkívánta, de ma már elcsitultak az alkalmazkodás körüli heves viták s már e nélkül az eskü nélkül is megőrzik a hithirdetők az Egyház iránt a legteljesebb engedelmességet. Ezért a Szentszék felmentést ad az eskü kötelezettsége alól nemcsak Kína területén, hanem mindenütt, ahol annak letévése ezideig kötelező volt. XIV. Benedek pápa bullájának egyéb rendelkezései azonban továbbra is érvényben maradnak, különösen az a szigorú előírás, hogy a népi szokásokhoz való különleges alkalmazkodás kérdése fölött vitatkozni nem szabad (Acta Apostolicae Sedis, 1940, 24. skk).

A kínai és nyugati kultúra kicserélődésében, egymás kultúrájának megismerésében és értékelésében föltétlen szerepet kell biztosítani a jezsuita és ferences atyáknak. Az európai barokk idejében működtek Kínában, közkedveltségnek örvendtek a kínaiak között is, és nevüket még ma is ismerik Kínában. Nemcsak a hittérítés és szónoklás művészetében alkottak nagyot, hanem az akkori Európa műveltségét közvetítették a technikában és művészetben. Abban az időben sok befolyásos kínai, mandarinok, sőt még a legutolsó „Ming”-császár is meggyőződve a keresztény-

ség és a keresztény kultúra értékéről, megke-
resztelkedett. Nem sok hiányzott már ahhoz,
hogy egész Kína keresztény legyen.

De ugyanezek a hittérítők megismertet-
ték Nyugatot is a kínai tanókkal, eszmékkel
és a kínai lélekkel. A barokk és rokokó kor-
szakában kimutathatóan befolyásolták Euró-
pát és kínai művészeti motívumok, az építke-
zésben, kertészetben, porcellánfestészetben;
sőt a bölcséletben és gondolkodásban, erkölcs-
tanban is. A jezsuita hittérítők érdeme legna-
gyobb részben a kínai irodalom fordítása, ami ál-
tal a művelt Nyugat számára is hozzáférhe-
tővé lett Kína kincse. Sok akkori gondolkozó,
köztük elsőnek Leibnitz, hatalmas lehetősé-
geket látott meg a különböző kultúrák kicse-
rélődésében. Majdnem minden tudományág
fejlődött a gondolatok kicserélődése folytán.

Valóban gazdag élet és fejlődés volt ab-
ban az időben. Két egyenértékű, de külön-
böző irányú kultúra cserélhette ki gondola-
táit. Sajnos ez a nagy fejlődés megszakadt a
hittérítés előbb ismertett módszertani kérdé-
sén. Egy keresztényüldözés tönkretette a gyö-
nyörű hajtásokat. És a kölcsönös félreértés
szomorú korszaka következett. Európa sem
kereste a kultúra sokatjelentő kicserélődését
Kínával — pénzt keresett és árukat hozott.
Tiltott árukat, az ópiumháborút, népünk rom-
bolását, melyet az európai nagyhatalmaknak
köszönhattünk. Fegyverek kényszerítették Kí-
nát, hogy lépésről lépésre átengedje terüle-
teit a nyugatiaknak, és a nyugatiak brutális
eljárása indította arra őket, hogy kételkedni
kezdjenek a nyugati, keresztény civilizáció
értékében. Mert abban az időben, mikor a
hittérítők a szeretetet prédikálják és a ke-

resztény államok marakodását láthatták a kínaiak, egyáltalán semmi kedvet nem éreztek ahhoz, hogy sorsközösséget vállaljanak Nyugattal és a katolicizmus nagy egységébe tömörüljenek, amit szent Egyházunk nyelvén Krisztus Titokzatos Testének nevével illetünk. Amikor a különböző vállalkozások, gyárak, bányák, külföldi, magukat keresztényeknek valló vezetői a kényszerből — mert élni kell — elszerződött kínaiakkal mint állatokkal bánnak, nem tartják embernek sem őket, akkor valahogy a dolgok mögé nem látó és a kétségbeeséstől lezárt szemű kínai, akinek egész élete robot, éhség és állati bánásmód között telik el és kisemmizve, az utcákra kilökve fejezheti be életét, nem fogja belátni, hogy miért jönnek azt a hitet hirdetni nekik, amely szerintük a fentt vázolt példákban mutatkozik meg. Szegényeknek nem lehet megmagyarázni, hogy akik úgy tesznek, azok nem Krisztus útját járják, hanem a Sátánét, és hogy igazi keresztényen nem minden, sőt — sajnos — kevés nyugatit kell érteni. Azok az erkölcstelen nyugati elemek, akik meggazdagodásukat hajszolták és segítették elő a kereszténység jelszava alatt, súlyosan befektették a kereszténység hivatását és úgy a magasabb, mint az alsóbb néposztályból igen sok embert fordítottak el tőle. Szerencsére a későbbi idő, amely Kínát megbocsátásra tanította, új reményekkel kecsegtetett.

A mai Kínában tökéletes vallásszabadság uralkodik. Kína eljutott bizonyos józan előítéletre Nyugattal és vallásaival szemben. A katolikus vallást komolyan értékeli. Viszont a hittérítők is sokat okultak elődeik hibáiból. Ezért lehet remélni a katolikus vallás új virágzását Kínában.

Ha két egyenlő értékű kultúra egymással találkozik, akkor a látókör kitágulása, szellemi kiterjeszkedése elkerülhetetlen. Ez a szellemi kiterjeszkedés az értékek felvevésével és asszimilálásával, tökéletes magunkévá tevésével jár, aminek eredménye mindig a nagy szellemi felébredés. Kína életében többször megfigyelhattünk ilyen nagy találkozást és asszimilálást. A Tschou-dinasztia alatt (Kr. e. 1122—249) például találkoztak az északi konfucesei és a déli taoista tanok. Összeolvadtak, megtisztultak és a nagy szellemi virágkornak, a Han-dinasztia alatt (Kr. e. 202—Kr. u. 7.) virágzó Han-renaissance-nek kezdeményezői lettek.

Egy másik példa a buddhizmus terjeszkedésével és az azzal járó összeolvadással adódik. Ez segítette elő a Tang- és Sung-dinasztia (618—1279.) alatt virágzó második renaissance szépségét és finomságát.

A Ming-dinasztia alatt pedig (1368—1644.) a kereszténység találkozott Kínával. Ennek eredménye volt a nemzeti öntudat felébredése és fejlődése, a kínai irodalmi megújulás és ez okozta a mai népi újjászületést is. Ezt a virágzást Kína a kereszténység terjedésének köszöni.

IV.

Néhány szó a jövő kilátásairól.

Nem céloim jóslásokba bocsátkozni a jövőt illetőleg; ezeknek a jóslásoknak igen csekély, vagy semmi alapjuk sem lenne. Csak a kézenfekvő dolgokra hivatkozom és azokról a dolgokról beszélek, amelyekből tényleges következtetéseket vonhatunk le.

Tagadhatatlan, hogy a kínai hithirdetésnek hatalmas kilátásai nyíltak a XX. században és ezek a kilátások mindinkább növekszenek. Ez elsősorban is lélektani alapokon nyugszik. A kínai lélek gyermeki lélek, egyszerű lélek — nem a háború népe — semmi másra nem vágyódik, mint a külső és belső békességre és az egyszerű mindennapi betevő falatra. Mi képzelhető el könnyebben, mint az, hogy szívesen hajtja meg homlokát a Béke Fejedelmének jele előtt. Ennek azonban csak egy követelménye van: hogy meg legyen a *segítség*: hithirdetőknek és anyagiakban. Mert szükségesek igazi, vérbeli hithirdetők, új emberek, csupatúz, szentpáli férfiak, akik előtt nem számít sem az élet, sem a halál, hanem az, hogy minden módon hirdettessék a Krisztus! (v. ö. Filip. I, 18). És kellene azon felül áldozatos lelkek, akik a megfelelő anyagi utánpótlásról is gondoskodnak. Kína megterítésének ügye ezeken fordul meg!

A pogányság teljesen lejárt a nép előtt. Magunk tapasztalhatjuk, hogy maga a nép nevet és csúfolódik már a pogány papok hókuszpókuszain! Semmi értéket nem tulajdonít nekik, csak babonás félelemből fizet ezekért a szertartásokért. A valóság az, hogy már mindenki észreveszi, hogy a papoknak ez a megélhetése, jövedelmi forrása. Ez a felismerés már kb. egész Kínában általános. És ezzel szemben mindennüen hangok hallatszanak: hol az igazság? — Sokan, rengetegen érdeklődnek komolyan az örök kérdések után. A konfucianizmus merő külsőség, a taoizmus a titokzatos, misztikus kódéba vész, a buddhizmust renoválják és újbuddhizmus néven nyugati modern bölcselőkkel támasztják alá

— azonban komoly tanulmányozás után itt is kiviláglanak a nehézségek, belső ellentmondások. Ezek után nem alaptalan a katolicizmus jövőjére következtetni, ha új hittérítők lesznek, sokan lesznek, a szükségnek megfelelően és megfelelő anyagi támogatás mellett végezhetik magasztos hivatásukat, munkájukat.

Nagy reményekre jogosít a jelen köztársasági államforma. Ugyanis teljes vallásszabadságot engedélyez és ez feltétlenül kedvező a katolikus vallás terjedésére. És ha a most dúló háborúra tekintünk, akkor az egyik ferences misszionárius atya szavait mondhatom, aki egy évtizeden keresztül élt birodalmunkban: „A mostani háborúban egész Kína anynyira meggyőződhetett a hithirdetők és apácák áldozatosságáról, önfeláldozásáról, hogy ha csak valami borzasztó kimenetele nem lesz a háborúnak — amit akkor minden külföldi megkeserül Kínában — remélhetjük, hogy a katolikus vallásnak rendkívüli kilátásai nyílnak.“ Legyünk arról meggyőződve, hogy Kína népe nem felejtí el a hittérítők és apácák áldozatosságát! Mindenki látja, hogy a háború ellenére, hazájuktól teljesen elszakítva sem hagyták el őrhelyüket, és kitartanak; sőt még jobban fokozódik elszántságuk a veszélyek láttára. Most is kórházakat vezetnek, sebesülteket gondoznak, ápolnak, segítenek az éhezőkön; az állam megbízik bennük, helyesli, elismeri munkájukat és megbízatásokat ad nekik. Elég legyen csak a magyar ferences misszionáriusra, P. Gráciánra hivatkozni, aki rendtársával együtt egész Paoking városának légvédelmi parancsnoka volt! És hozzá a kínai állam megbízásából! Ilyen és sok más hasonló tény arra enged következtetni, hogy Kína bí-

zik a hittérítőkben, értékeli, becsüli őket. Sőt, mikor azt látja, hogy az egész állam, sőt egész Kelet színe előtt védelmére kelnek az elnyomottaknak, akkor csak fokozódhat ez a megbecsülés. Ismeretes, hogy a jezsuita atya, P. Jaquinot a japánoktól kivívta a semleges védelmi zónát, amivel tízezrek megmentője lett. Vagy mindenki tudja a nagy terciárius, ferences harmadikrendi Lo-pa-hong ügybuzgóságát, aki kórházakat, iskolákat állíttatott, saját pénzén templomot építtetett, egész Shanghai apostola volt; minden szegény ismerte és áldotta: pedig Kínában, különösen a nagyvárosok környékén rengeteg szegény van.

Végül még egy dolgról kell megemlékezni. Kína központi kormányának vezére, Csiang-kai-sek maga is elismerően nyilatkozott a kereszténységről és a hithirdetők munkájáról. Érdemes teljes egészében leközlöni azt, amit a kereszténység erejéről, és a Szentírás értékéről mondott:

„Vallásos hit nélkül lehetetlen megérteni az élet értelmét. Hit nélkül végtelenül nehéz dolog valamit megtenni. Tíz év óta vagyok keresztény és attól az időtől kezdve a Szentírás hűséges olvasója. De soha szívesebben nem forgathattam a Szentírást, mint kéthetes sianfui fogságom alatt. Igen hirtelen jött ez a szomorú idő rám, szegény fogolyra. Óreimtől csak egy Szentírást kértem és volt időm olvasni belőle és elmélkedni rajta. Soha jobban meg nem értettem Krisztus nagyságát és szeretetét; és erőt öntött belém a gonoszság elleni harcra, erőt, hogy kitartsak a kísértésben és állhatatosnak bizonyuljak.

Szívemből hálás vagyok azoknak a ke-

resztényeknek, akik imádkoznak értem és elismerem segítségüket, amellyel pártfogoltak; ezt most nyilvánosan is megköszönöm és Isten nevének dicsőségét kívánom.

Fogságom alatt minden oldalról veszély fenyegetett; de én nem engedtem őrzőim nyomásának. Hitem pedig csak erősödött Krisztusban. Szomorú helyzetemben Krisztusnak a pusztában eltöltött negyven napjára és éjjelére gondoltam a kísértéssel szembeni ellenállásra, az Olajfák hegyén elmondott imádságára és arra a szégyenre és gyalázatra, amelyet el kellett viselnie. Az én lelkem és ajkam együtt mondta Krisztussal a kereszten elmondott imádságát ellenségeiért. Készen voltam a legnagyobb áldozatra is. És ez az elhatározásom öntött belém erőt és nyugalmat.

Szabadulásom után pedig nem felejtettem el Krisztus szeretetparancsát, hogy az elszenvedett sérelmeket meg kell bocsátanunk és úgy láttam, hogy lehetőséget kell adnom a lázadóknak, hogy magukat kiválthassák.

Mióta Krisztus gyermeke lettem, mindig jobban világos előttem, hogy a forradalmak eredménye mindig olyan emberektől függ, akiknek van hitük, és hogy a jellemes embernek a nehéz órákban sem szabad hitbéli alapját feladni és elhagyni, hogy személyes szabadságát biztosítsa általa . . .“

Sajnos, Csiang-kai-sek nem katolikus; de az a mód, ahogyan gondolkozik, az Egyház lelkéhez fűzi. Mert a világon levő összes ember, aki jóhiszeműleg él tévedésében és a maga vallását tartja az igazi és helyes vallásnak, az Egyházunk lelkéhez tartozik. Ezek a

szavak nagyon sok dologra engednek következtetni a katolikus vallást illetőleg is.

Érdemes megemlíteni G. W. Gorman nevű újságíró is, aki sokáig működött Japánban, Kínában, Mandzsukuóban és nagy jövőt jósol az Egyháznak Keleten: „Azok közé tartozom — írja — akiknek az a meggyőződése, hogy a katolikus Egyháznak, sőt az egész kereszténységnek győzedelmes kiterjedésre reménye van a messze keleten. Nagy eredményekre lehet számítani a bennszülött papságon keresztül. Az Egyház megnyeri a csatát, amikor Ázsiában a háború még csak a kezdetén van“.

Az élet kulisszáit nem mi rendezzük. Mőgjük látni pedig igen bajos. Mégis, amikor most mögéje merészeltém pillantani és Kína jövőjére vallási tekintetből levontam a következtetések, méghozzá a katolikus Egyház javára, nem volt alaptalan a megállapításom. Kínában is ismerik a tényeket, amelyekről nekem tudomásom van. Tudja mindenki, hogy Egyházunk nem maradi: ma is őszintén és maradandóan munkálkodik a tudományban, népnevelés, népoktatás terén, és mellette kórházakban, árvaházakban, szegényházakban és más intézetekben teljesíti Jézus szeretetparancsát. A mi dolgunk: bizni Kína jövőjében és Birodalmunk megtéréséért imádkozni. Ezt sugallnia kell a szeretetnek is, de meg annak az érzésnek is, amely testvérekké fűz bennünket és egy testté-lélekké forraszt Krisztusban: Ő a fej, a tagok pedig mi vagyunk.

(Folytatás a II. oldalról.)

27. sz.: **Tu-Fu, a kínai kém.**
28. sz.: **Vérbosszú.** P. Longrey I. O. F. M.
29. sz.: **Kína és a katolikus Egyház.**
30. sz.: **A damaszkuszi vérfürdő.**
31. sz.: **Mondéla, a rabszolgalány.**
32. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** III.
33. sz.: **A keresztény Kína véres napjai.**
34—35. sz.: **Tűzvirág.** Írta: Nasija Hakire.
-

SZENT FERENC FIAI 700 ÉV ÓTA
a pogányok millióit vezették Krisztus aklába.

TE

is részt vehetsz ebben a most is folyó gigantikus munkában. Neked is közre kell működnöd a hitterjesztésben. Légy tagja a

FERENCES MISSZIÓSZÖVETSÉGNEK

Évi tagdíj két pengő. Ennek fejében ingyen kapod egy évig a Ferences Missziók szép kiállítású és tartalmas havi folyóiratát az

I S T E N D A L O S A I T.

Kérj ismertetést a Ferences Missziószövetségről.
Budapest, II. kerület Pasaréti-út 137. szám.

SZENT FERENC HÍV . . .

Aki ferences szerzetespap vagy testvér akar lenni és Krisztushoz vezetni embertársait, küldje be folyamodványát a következő címre:

SZENTFERENCRENDI

TARTOMÁNYFŐNÖKSÉG

Budapest, II. kerület Margit-körút 23. sz. Gimnáziumot végző ifjak a jászberényi Szeráfi Kollegiumban folytatják tanulmányaikat. Jelentkezni bármikor lehet!

